

Pogovori.

(Dalje.)

Ž. Milovanu. „Že pred pol letom sem Vam poslal moja (!) prva poskusa s ponižno prošnjo: da ako tudi morata v koš, bi par besedij „o njih“ na platnicah izpregovorili. Ker do sedaj ni bilo nobenega odgovora, mislim za gotovo, da se je pismo izgubilo, zato se predrznem Vam jih v novič poslati.“ To je vztrajno! Vi hočete vedeti na vsak način, kake so Vaše pesmi. Mnogo pesnikov ni tako trdovratnih, da bi poslali v drugič svoje proizvode, ker imamo jih nekaj tukaj, ki so datirani že l. 1897. Nismo jim odgovorili, pa so — tiho. Mnogo jih je, o katerih ne moremo vedeti, kdaj so jih poslali, ker pesniki so pesniki, ki ne datirajo kar nič svojih pisem. To smo že parkrat poudarjali, pa kakor kaže — brez uspeha. A Vi nikari ne mislite, da jih je pokojni gospod urednik kar prezrl. Med listi smo našli tudi napisano kritiko o Vaših pesmih, ki jo je bil gospod namenil že za 4. številko. Zakaj ni prišla na platnice, ne vemo. Da vendar izveste, kako je pokojni takrat že sodil o pesmih, ki ste ju poslali popolnoma neizpremenjeni še v drugič, Vam damo njegovo sodbo tu doslovno. Torej čujte:

Poslali ste nam dve pesmi in želite, da Vam o njiju izpregovorimo par besedij. Prva je:

Adriji.

Pozdravljam te Adrija sinja
ko vračam se z daljne dežele;
srce si v radost mi spreminja,
ko vidi čolnice vesele.

Pozdravljam te, mili moj dom
ob Adriji, toljko ljubljeni;
za tebe jaz živel le bom,
za tebe, moj dom le tlačeni.

Saj meni ti zemlja si sveta,
napita s slovensko krvjo;
branila te dedov je četa,
da dom svoj pred tujcem otmo.

Branili so morje to milo,
branili so skalnati breg,
da naše le vedno bi bilo,
da prosto bi bilo na vek.

Zato mi pozdravljeno bodi,
bregovje in morje mi to.
Tlačeno na veke povsodi
domovje oh moje lepo.

Ko bi pazljivo čitali naše „Pogovore“ in nepristransko prečitali svojo pesem, čutili bi sami, da pesem nikakor ni dobra. A mi-

sliti bi morali, misliti! Kar govorimo — in še bolj kar zapišemo, mora biti pametno. A Vi pravite: „Srce v radost mi spreminja“: kako se neki to godi? Srce je tvarinsko, a radost je netvarinska, zato se ne da ono premeniti v to. In kako veste: „da so čolnici veseli“? Prav tako lahko rečete, da so žalostni. Prazna je druga kitica, nerodna je tretja, nerodna četrta in slaba zadnja. Oh, „dom moj tlačeni“! Rajši bi trpel, da me tujec udari s šibo, kakor da mi kdo mrcvari naš jezik: „ljubljeni, tlačeni“. Ali Vas ne trga po ušesih, ko to slišite? In — da končam svoje lamentacije —: „Tlačeno na veke povsodi — domovje oh moje lepo“: domovje na veke in povsodi tlačeno — to je vendar čudno! Vi kar mečete semintje besede: „na veke, povsodi“, če so primerne ali neprimerne. Tako ne smete. Tako malo-premišljena pesem ne gane nikogar, temveč mu vzbuja ali nevoljo ali pa smeh. S takimi pesmami bi malo ustregli „Adriji“ in če je ne bodete branili z drugačnim orožjem, kakor je ta pesem, tedaj bo za Adrijo slabo. — Boljša je druga Vaša pesem „Slavi“, vendar po večini so le zveneče besede brez mislij in čuvstev. Zatorej Vam srčno želimo, da se navadite res misliti, predno pevate ali pišete.

Tako pokojni gospod urednik. Pač že iz pijetete do njega nimamo ničesar pridejati in mislimo, da smo docela ustregli Vaši ponižni prošnji, da se izpregovori par besedij „o njih“.

Marica. Aha! že zopet ena Marica! Našim pevkinjam vsa čast! Častiti bravci našega lista vidijo sami, da si dajo kaj dopovedati naše dobre pesnice. Imeli smo jih včasih tudi „na platnicah“ — sedaj jih lahko z vsem spoštovanjem prinese naš list na odličnejšem mestu. „Ljudmila“, „Mira“ že lepo in pristrčno pevati po „Dom in svetu“, in zakaj bi tudi ta dobra Marica ne mogla pomagati vanj. Poglejmo! Dve dobri pesmici sta tukaj; prva:

Spomin.

Ovenela cvetka
pred menoj leži,
in spomin prežalen
v srcu mi budi.

O, da bi spomin mi
kot cvetlica ta,
zvenil, zginit kmalu,
kmalu iz srca.

Ta drobna pesmica se dobro bere. Kaže čuteče srce, ki pa želi kmalu iznebiti se žal-

nega spomina. In upamo, da se ga bo, če je res vse minljivo, kakor poje v drugi:

Minljivost.

Pod lipo košato
tu v senci sedim,
prekrasne narave
se krog veselim.

Tu pevci krilati
veselo pojó;
cvetlice duhteče
krog mene cvetó.

A kaj, ko veselje
minljivo je to.
Saj kmalu krasota
minila ta bo.

Jesen zamorila
cvetlice bo te.
Ah, vse bo minilo. —
Ni srečno srce.

Tudi pesmica, ki se o njej ne more reči, da je — prazna in za nič. Seve, rime niso ravno posebno „močne“, ideja ne bogve kako originalna, a je vendar pesem vsaj „merjena in ne žali ušesa“. Upamo, ponavljamo, da bo spomin na minljivost tudi pripomogel, da mine tista nepotrebna otožnost iz srca, in da izpod tega ne nespretnega peresa priteče pesem vesela in zdrava, ki bo obujala ne samo jesenske ampak tudi blažilne in srčne čute. Kaj ne, da je tudi takim Vaše srce pristopno? Da se torej kmalu oglasite i ž njimi. M. B.

Nekaj pesmij Jurija Vodovnika.

15. Slomšek naš opat!¹

Imenitno mesto Celje!
To je star pregovor tvoj.
Le obhajaj zdaj veselje
in hvaležno pesem poj.
Spolnjene so tvoje želje —
kar smo pozeleli vsi,
da bi prišli Slomšek v Celje
in pri nas za opata b'li.

Zdaj o Slomšku zapeti
čem k veselju vsem ljudém;
da sem včakal še na sveti,
od veselja še ne vem —
da so prišli v naše kraje
góspod Slomšek še enkrat.
Pros'mo jim za ljubo zdravje
ljuba sestra, ljubi brat.

Blizu Šmarija so rojeni
v letu tisoč osemstó,
v božjo voljo izročeni
Bogu služ'li so lepó.
So v nedolžnosti živeli
srca čistega so b'li.
svoje stariše v časti 'meli
in so mladi v šolo šli.

Dolgo let so se učili,
se na maštvo šolali;
ino lepo se zúčili,
da so mašnik gratali.
Prej, kakor so mašnik bili
so že prid'g'vali lepó,
koder oni so hodili,
vse jih je veselo b'lo.

Svete žegne so dobili —
pri Novi cerkvi b'li kaplan;
lepe rož'ce zasadili,
da še zdaj cvetijo nam.
Rožice so lepe „Pesmi“,
k' so jih oni zložili,
da naše srce zdaj veselo
ko se ná njih spomnimo.

Ignac, gnadljiv škof to zvejo,
kaj so Slomšek za en gospod,
k novi cerkvi po njih grejo;
so peljali jih odtod,
gor v Celov'c so jih poslali,
jim študente dali črez,
jim špirit'val ime zbrali
žegnaj jih svet' Duh z nebés.

Vel'ko skrbí so imeli,
vse so lepo vižali;
zraven so tud' nam k veselji
dosti bukev spisali.
Lepih pesém brez števil,
k' so jih oni zložili,
zraven tist'ga „opravila“
k' so jim ga Firšt nalóžili.

So b'li dékan vuzeniški
in nadžupnik, rat gospod;
ino svetovav'c škofjski,
ko znajo te resnice pot.
Franc Ksaveri, knez gnadljivi,
so jih k seb' zaklicali,
da so nam jih zapustili,
ko so s téga sveta šli.

Zdaj so prišli od škofije
prav z veseljem v Celje k nam.
Sveti Duh naj milost vlije
črez njih in čez njihov stan
žegnano pastirsko pal'co
so prejeli od Boga,
zapuščeno gospod Franca
rajnega apta celjskega.

Bog jih vižaj in rengiraj
na ti stopnji dolgo let;
sveti Duh jih tud' obciraj
s svojo gnado na tem svet'.
Da bi srečno zdaj nosili
le-to težko butaro
in v nebesih lon dobili,
kjer plačilo večno bo.

Jaz se zdaj priklonim tudi,
prej ko sklenem pesem to.
Nisem vreden tem' gospodi
kušnit' žegnano rokó,
Kušnem na duhovno vižo
v krilu suknjo njihovo,
za vsakdanjo mojo špižo —
njih spomin mi v srcu bo.

Jaz bom za njih Boga prosil,
dokler bom na svetu živ;
njih spomin bom v srcu nosil
al' bom jedev al' bom piv,
al' bom hodil, al' bom sedel —
al' bom pisal, al' bom bral.
Če bom kako pesem zložil
jo bom jim pregledat dal.

¹ Gospod Vid Janžekovič, kapelan v Čadramljah, nam piše: Za sedaj pošljem eno Jurij Vodovnikovih pesem. Narekoval mi jo je na pamet cestni kamenolomec, 75 letni starček Andrej Pačnik. Zapisal sem jo z istim naglasom, kakor je narekovavec naglašal. V peti kitici („Svete žegne . . .“) zadnji dve vrsti za prejšnjimi šepati. Mogoče, da ste Vodovnikovi; lahko tudi, da je prvotne besede starček že pozabil in si jih „po svoje“ napravil.

